

ชื่อเรื่องคุณิพนธ์

ความขัดแย้งและความรุนแรงของการเมืองท้องถิ่นไทย
ในภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2543-2552

ชื่อผู้เขียน

ณัฐกร วิทิตานนท์

หลักสูตร

ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (สังคมศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. ธเนศวร์ เจริญเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร. จักรพันธ์ วงษ์บุญนาท
ดร. พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ความขัดแย้งและความรุนแรงของการเมืองท้องถิ่นไทยในภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2543-2552” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อทราบตัวเลขจำนวนนักการเมืองท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบนซึ่งถูกลอบสังหารระหว่างปี พ.ศ. 2543-2552 เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัด และในแต่ละปี โดยเปรียบเทียบกัน (2) เพื่อศึกษาทำความเข้าใจถึงลักษณะ สาเหตุ และผลกระทบของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมทั้งกระบวนการแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่กรณีศึกษา (3) เพื่อวิเคราะห์ว่ามีเงื่อนไขปัจจัยใดบ้างที่แปรเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่การใช้ความรุนแรง และเมื่อความขัดแย้งกลายเป็นความรุนแรงขึ้นมาได้ส่งผลสืบเนื่องอย่างไรต่อท้องถิ่นนั้น ๆ

เบื้องต้นได้สำรวจสถิติความรุนแรงของแปดจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันส่วนกลาง ประมวลเข้ากับข้อมูลด้านที่เป็นทางการที่ได้รับความอนุเคราะห์จากกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 จากการศึกษาพบว่า (1) จำนวนการลอบสังหารนักการเมืองท้องถิ่นพบทั้งสิ้น 67 รายในรอบ 10 ปี ยังนับว่าน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นไปเปรียบเทียบกับภาคอื่น เปรียบเทียบกับสัดส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นทั้งหมด รวมถึงเปรียบเทียบกับสถิติคดีฆาตกรรมในพื้นที่ (2) ความรุนแรงเกิดขึ้นกับแทบทุกจังหวัด

ยกเว้นจังหวัดเดียวคือจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจังหวัดในสามลำดับแรก ได้แก่ เชียงราย 21 ราย เชียงใหม่ 17 ราย และแพร่ 14 ราย ข้อสังเกตคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในอำเภอตามแนวชายแดนมักจะมีค่าสูงมากเป็นพิเศษ (3) แนวโน้มในระยะสามปีแรกเป็นไปอย่างไม่แน่นอน ตัวเลขพุ่งสูงสุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2546 รวม 19 ราย เป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาลขณะนั้น ก่อนที่ในปีต่อ ๆ มาความรุนแรงจะลดลงเป็นลำดับ และไม่พบเลยในปี พ.ศ. 2552

ในขั้นตอนต่อมาผู้วิจัยเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่งเป็นกรณีศึกษาแบบลงลึก ได้แก่ “องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่” และ “องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว ตาล” ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ทั้งสองแห่ง โดยในการวิเคราะห์ได้อาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพจากหลาย ๆ แหล่งผสมผสานกัน เช่น สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เอกสารต่าง ๆ ของทางราชการ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น

ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า (1) ความขัดแย้งที่แปรเปลี่ยนจากความขัดแย้งระหว่างสมาชิกกลุ่มเดียวกันไปเป็นความขัดแย้งระหว่างคู่แข่งทางการเมือง เป็นลักษณะสำคัญของความขัดแย้งที่นำไปสู่เหตุการณ์รุนแรง (2) จุดเริ่มต้นของความขัดแย้งคือเรื่องของผลประโยชน์ เช่น จากโครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หรือจากธุรกิจฮั้วประมูล ซึ่งได้นำไปสู่ความขัดแย้งในประเด็นอื่น ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กลัวสูญเสียอำนาจ และเป็นเรื่องศักดิ์ศรีด้วยเหตุนี้ จึงยากจะชี้ชัดลงไปได้ว่าสาเหตุเบื้องหลังการตัดสินใจตั้งขำมาจากประเด็นใดประเด็นหนึ่งเพียงลำพัง (3) การจัดการความขัดแย้งก่อนหน้าที่จะเกิดความรุนแรง กรณีท้องถิ่นขนาดใหญ่จะใช้วิธีการหลากหลาย ทั้งกลไกทางการเมือง และมาตรการตามกฎหมาย รวมถึงการเจรจาต่อรอง ขณะที่กรณีของท้องถิ่นขนาดเล็ก มักใช้การพูดคุยตกลงกันแบบส่วนตัวเป็นหลัก (4) ปัจจัยหลักที่เอื้อให้ความรุนแรงยังคงดำรงอยู่เกี่ยวข้องกับค่านิยมของวัฒนธรรมท้องถิ่น บุคลิกภาพส่วนบุคคลของผู้ก่อความรุนแรง และระบบงานยุติธรรมของแต่ละพื้นที่ (5) ถึงแม้ความคืบหน้าของคดีจะดำเนินไปอย่างล่าช้า และไม่สามารถลงโทษผู้ต้องสงสัยว่าบงการอยู่เบื้องหลังได้ ทว่าผลกระทบในด้านการเมืองกลับเป็นไปในทางตรงกันข้ามคือ บุคคลผู้นั้นจะไม่ประสบความสำเร็จอีกเลยในการเลือกตั้ง

ผลการศึกษาพิสูจน์ให้เห็นว่า ถึงแม้ประชาธิปไตย หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงการกระจายอำนาจ จะไม่อาจหยุดยั้งความรุนแรงได้ แต่ประชาธิปไตยก็สามารถทำให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการใช้ความรุนแรงไม่อาจกลับเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจทางการเมืองได้อีก

คำสำคัญ: ความรุนแรงทางการเมือง/การลอบสังหาร/การเมืองท้องถิ่น

Dissertation Title	Conflict and Violence of Local Politics in the Upper North of Thailand (A.D. 2000-2009)
Author	Nuttakorn Vititanon
Degree	Doctor of Philosophy (Social Sciences)
Advisor	Prof. Dr. Tanet Charoenmuang
Co-Advisor	Assoc. Prof. Dr. Chakrapand Wongburanavart Dr. Pitch Pongsawat

ABSTRACT

The objectives of the Study of Conflict and Violence of Local Politics in the Upper North of Thailand between 2000 and 2009 are to (1) know the number of assassination attempts on local politicians during 2000 – 2009 which will comparatively reflect severity of this problem occurred each year in each province, (2) study characteristics, causes, effects and problem solving process of the conflicts, (3) analyze and understand the factors which turn political conflicts into violence, and the effects of the violence upon the locals in the area.

Primarily the research on statistical number of assassination attempts on local politicians in the 8 upper-northern provinces of Thailand has been collected from daily newspapers and official information which was kindly provided by Provincial Police Region 5. The data has shown that (1) total number of the assassination attempts, 67 cases in ten years, is considered very low compared to other regions and compare to number of all local politicians and murder cases in the upper-northern region, (2) assassination attempts occurred in all provinces but not in Mae Hong Son. The top three provinces where most attempts occurred were Chiang Rai (21 attempts), Chiang Mai (17 attempts) and Phrae (14 attempts). Mostly the attempts occurred more

often with local administrative organizations in border districts, (3) the number of assassination attempts during the first three year of this study was not stable. The attempts increased significantly in 2003 (16 attempts) due to government's war-on-drug policy, before the gradually decreasing in number of the attempts in the following years, and no assassination found at all in 2009.

Two local government administration organizations in Phrae province, which are Phare provincial administrative organization and Mae Yang Tan sub-district administrative organization in Rong Kwang district, have been used as in-depth case study. Information for this study was collected through various qualitative research sources such as interview of relevant people, government documents and a local newspaper.

The results from the study have shown that (1) those conflicts between individuals from the same party that had developed into conflicts between political opponents are a major type of conflict that later on had become violence, (2) the primary cause of the conflicts was none other than conflict of interests including in Loan for Local Development Project and coming to term with an auction. The conflict of interests led to more other conflicts such as conflict during election, from fear of losing power and dignity. It is hard to be able to clearly identify what really caused the assassination attempts because there usually was more than one, (3) speaking of dealing with conflicts, relatively big local administrative organizations usually use various ways including political machinery, legislative framework and negotiation while small local administrative organizations use personal negotiation as a mean to deal with conflicts, (4) the key factors that maintain violence are local values, local culture, individual personality of people who cause the violence, and characteristics of the juridical system in each particular area, (5) even though with slow progress of prosecution and little success in punishing those instigators, the ones who use violence have not had any success again in political election.

This study has proven that even though democracy or decentralization of power has not been able to eliminate political violence, it can obstruct those people who use violence, from gaining political power through an election.

Keywords: Political Violence/Assassination/Local Politics

